

УДК 327.8:15

DOI: 10.33663/1563-3349-2020-87-263

А. П. ДЕМАРТИНО

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАГРОЗ

Проаналізовано можливості й основні напрями забезпечення стабільності політичної системи в умовах інформаційних загроз. Здійснено системний аналіз основних проблем забезпечення стабільності політичної системи. Виявлено існуючі інформаційні загрози для її функціонування. Показано, що різноманітні інформаційні чинники, які є, по суті, технічними каналами передачі інформації, вже давно набули статусу впливового учасника взаємодії між громадянським суспільством і владою. Наведено приклади з політичної практики, що засвідчують використання інформаційно-комунікаційних технологій як з метою стабілізації, так і дестабілізації політичної системи.

Ключові слова: політична система суспільства, стабільність, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційні загрози, ефективність державного управління, інформаційна безпека.

Demartyno Andrii. Ensuring the stability of the political system in the conditions of information threats

Possibilities and main directions of ensuring the stability of the political system in the conditions of information threats are analyzed. A systematic analysis of the main problems of ensuring the stability of the political system in the context of existing information threats, given that various information factors, which are essentially technical channels of information transfer, has long acquired the status of an influential participant in civil society and government. Examples from political practice are given, which testify to the use of information and communication technologies both for the purpose of stabilization and destabilization of the political system.

Key words: political system of society, stability, information and communication technologies, information threats, efficiency of public administration, information security.

Під політичною системою зазвичай розуміють цілісну, динамічну сукупність відносин та інститутів влади, які взаємодіють одне з одним на основі єдиних норм і цінностей. Однак, розглядаючи політичну систему лише в цьому ракурсі, дослідники

© **ДЕМАРТИНО Андрій Павлович** – керівник служби стратегічного планування та аналізу Ради національної безпеки і оборони України; ORCID: 0000-0002-2647-0129; e-mail: andrede17@gmail.com

випускають з поля зору значний спектр неінституціоналізованих взаємодій і відносин із приводу політики, розподілу ресурсів, що складаються в кожному суспільстві. У цьому контексті одним із важливих аспектів є визначення сутності того, що називається «стабільністю політичної системи».

Актуалізує дослідження вказаної проблеми (особливо для українського суспільства) необхідність усвідомлення того, що ефективність управління суспільними процесами безпосередньо залежить від політичної стабільності. Параметри її можуть бути доволі різноманітними, але з найголовніших варто назвати збереження цілісності системи державного управління, громадського порядку, легітимності тощо. Цілком очевидно, що чим стабільніша політична система суспільства, тим вищою є вірогідність формування у громадян однотипних установок. А це, в свою чергу, дозволяє точніше спрогнозувати наслідки політичних процесів. Отже, розуміння стабільності політичної системи безпосередньо пов'язане зі здатністю останньої адекватно реагувати на зовнішні й внутрішні загрози її існування. Особливо важливими є адекватне реагування на інформаційні загрози і здатність утворювати власні інформаційні механізми протидії.

Відповідно до вищезазначеного метою пропонованої статті є системний аналіз основних проблем забезпечення стабільності політичної системи. Основними завданнями даної статті є виявлення існуючих інформаційних загроз для функціонування політичної системи; з'ясування характеру різноманітних інформаційних чинників, що слугують технічними каналами передачі інформації і є впливовим учасником взаємодії між громадянським суспільством і владою; осмислення інформаційно-комунікаційних проблем, пов'язаних зі стабілізацією та дестабілізацією політичної системи.

Досліджувана проблема з різних позицій розглядається у працях таких вчених, як Г. Алмонд, А. Бенкс, Ф. Білі, С. Гантінгтон, А. Голдберг, Л. Гурвіц, К. Даудінг, Е. Зіммерман, С. Каштанов, Р. Кімбер, С. Коуелман, Дж. Пауелл, А. Соловійов, О. Соснін, Р. Текстор, Ю. Федотченко, Я. Чмир та ін. З праць названих вчених постає вочевидь, що політична стабільність демократичного режиму не є непорушною, а демократія не може бути повним гарантом стабільності. І це зрозуміло, оскільки демократич-

на система постійно розвивається, є динамічною. Політична боротьба, з одного боку, може бути характеристикою демократичного процесу, з іншого – стати фактором політичної нестабільності. Представники правлячої групи того чи іншого типу режиму із часом можуть втрачати здатність ефективно управляти державою, або стара система управління перестає бути достатньою мірою продуктивною.

На історичних прикладах можна впевнено стверджувати, що абсолютна політична стабільність навіть шкідлива для розвитку держави і суспільства. Якщо уявити собі подібну картину «абсолютної політичної стабільності», то ми дійдемо висновку, що така держава не має перспектив розвитку: всі системи життєдіяльності суспільства виявляться в застої, і все це призведе до кінця держави як такої.

Одним із доволі розповсюджених підходів до проблеми політичної стабільності є той, в рамках якого вона розуміється як відсутність у суспільстві осередків внутрішніх конфліктних ситуацій і реальних загроз нелегітимного насильства, а також володіння ресурсами, здатними нейтралізувати насильницькі загрози політичній системі при виникненні кризових ситуацій. Основними представниками цього підходу є Ф. Білі [1], К. Даудінг і Р. Кімбер [2]. Узагальнюючи їх погляди, можна зробити висновок, що політична стабільність є синонімічною здатності держави до самозбереження при реальній загрозі руйнації суспільної системи.

Характеризуючи стан політичної системи, науковці використовують поняття «тривалість» і «стійкість». Доволі поширеним є підхід, згідно з яким політичну стабільність прирівнюють до тривалості влади урядового кабінету [3, 4, 5]. Тобто у порівняльному аспекті ту країну слід вважати більш стабільною, в якій уряд знаходиться при владі більш тривалий час. В якості прикладу зазвичай розглядають випадки з італійськими, фінськими та французькими урядами [6]. У певному сенсі брежнєвський період в історії СРСР, який тривав 18 років, також можна пов'язати із розумінням стабільності політичної системи. Однак у цьому випадку тривалість можна розглядати і як статичний опір змінам, які, з іншої точки зору, становлять собою антитезу стабільності. Тривалість перебування на посаді є одним із най-

більш зрозумілих і кількісно оцінюваних видів політичної стабільності, що, в принципі, якоюсь мірою нівелює скепсис щодо даної точки зору.

Незважаючи на значну кількість загальних визначень у політичній теорії й історичні приклади, завершеного змістовного розуміння терміна «стабільність політичної системи» не існує. Наявність діаметральних підходів свідчить, що ця проблема потребує глибокого наукового аналізу із застосуванням найсучасніших теоретико-методологічних підходів. Виникає необхідність у систематичному їх аналізі на предмет виявлення відмінностей у трактуваннях дослідників, щоб зрозуміти, за допомогою яких інструментів виникає можливість на практиці досягти стабільного стану політичної системи. Тим самим відкриваються невивчені аспекти для теоретиків у даній сфері.

Одним із важливих науково-практичних завдань є з'ясування стабільності політичної системи в умовах інформаційної небезпеки. Загальноприйнятим слід вважати визначення інформаційної безпеки як стану захищеності життєво важливих інтересів громадян, суспільства та держави в інформаційній сфері [7, с. 19]. Для розуміння цієї проблеми цілком очевидно, що треба з'ясувати спочатку, що являють собою її дестабілізаційні чинники. Погодимось із С. Каштановим, який такими вважає: інформаційні війни, цифрову нерівність, протестну поведінку активних користувачів електронної мережі, розповсюдження комп'ютерних програм, які порушують функціонування інформаційної інфраструктури системи державного управління тощо [8, с. 15].

Цей перелік суттєво доповнює О. Соловйов, на думку якого суттєвими інформаційними загрозами для суспільства слід вважати: масове використання технік маніпулювання і дезінформації; порушення діяльності інститутів, структур, що забезпечують життєдіяльність суспільства; посилення психоемоційної напруженості в країні (руйнування психіки, екзальтація, схильність до ризиків і необдуманих дій); низьку якість повсякденної інформації; монополізацію інформаційної сфери суспільства; систематичні порушення інтелектуальної власності [9, с. 234].

Для більш повної картини звернемося до «Доктрини інформаційної безпеки України», в якій зазначено, що на сучасному

етапі основними реальними загрозами національній безпеці України в інформаційній сфері є: здійснення спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підрив обороноздатності, деморалізацію особового складу Збройних Сил України та інших військових формувань, провокування екстремістських проявів, підживлення панічних настроїв, загострення і дестабілізація суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації, розпалювання міжетнічних і міжконфесійних конфліктів в Україні; проведення державою-агресором спеціальних інформаційних операцій в інших державах з метою створення негативного іміджу України у світі; інформаційна експансія держави-агресора та контрольованих нею структур, зокрема шляхом розширення власної інформаційної інфраструктури на території України та в інших державах; інформаційне домінування держави-агресора на тимчасово окупованих територіях; недостатня розвиненість національної інформаційної інфраструктури, що обмежує можливості України ефективно протидіяти інформаційній агресії та проактивно діяти в інформаційній сфері для реалізації національних інтересів України; неефективність державної інформаційної політики, недосконалість законодавства стосовно регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері, невизначеність стратегічного наративу, недостатній рівень медіа-культури суспільства; поширення закликів до радикальних дій, пропаганда ізоляціоністських та автономістських концепцій співіснування регіонів в Україні [10].

На думку О. Сосніна, небезпека дедалі більше зароджується в середовищі масового користувача, а сьогодні це – широке коло людей, які мають у своєму розпорядженні персональні комп'ютерні системи, які інтегровані в глобальній мережі. Вони ставлять за мету доведення до української міжнародної спільноти своїх поглядів щодо державної політики України, апелюють до свідомості громадян, державних та міжнародних інституцій. Однак за межами добре контрольованих зон їх поведінка взагалі непередбачувана, тому що спрямовує їх іноді на протиправні дії – комерційний інтерес, бажання бути відомим, особисті амбіції, кураж, звичайне хуліганство або усього лише помилка у виборі технічних засобів або від нестачі ресурсів тощо [11, с. 199].

З одного боку, завдяки інформаційним технологіям діяльність держави, за наявності політичної волі, має шанс стати прозорішою і відкритішою. Чим вищим є рівень відкритості влади, тим більше можливостей для участі громадськості в прийнятті політичних рішень. Так, політика ЗМІ, спрямована на зіставлення інформації про провали комуністичних урядів, які завели суспільства в глухий кут, привела до падіння у Польщі чинної влади [12, с. 143]. Найважливішу роль у демократизації Південної Європи, Латинської Америки, Східної Європи в 1970–1990-і роки відіграло телебачення. Завдяки телебаченню інформація про демократичні рухи в сусідніх країнах поширювалася миттєво. Це надавало борцям із диктатурами сили і відчуття підтримки з боку сусідніх демократичних країн. В Іспанії в 1981 році телевиступ короля Хуана Карлоса запобіг перевороту в країні. Все це С. Гантінгтон назвав демонстраційним ефектом [13, р. 128]. З іншого боку, ЗМІ можуть провокувати протести, демонстрації і навіть путчі, особливо в країнах, де немає демократичних стабілізаторів. Саме тому політичні недемократичні режими прагнуть до звуження Інтернет-простору для своїх громадян, не шкодуючи для цього коштів.

Механізми інформаційного забезпечення політичної стабільності при тоталітарному режимі засновані на принципах тотальної заборони і контролю. З огляду на це за його панування інформаційний простір перебуває під повним контролем держави, всі ЗМІ також повністю залежать від держави. Сьогодні ж Інтернет взагалі істотно реформував методи активізації учасників протестів. Завдяки Інтернету для соціальних груп стало можливим здійснювати політичні практики. За словами В. Фесенка, «раніше думали, якщо немає в телевізорі, то тебе немає і в політиці. Зараз з'явився новий тренд – якщо немає в соціальних мережах, то тебе немає і в політиці». На думку політолога, використання соціальних мереж аж ніяк не робить владу більш відкритою, скоріше мова йде про імітацію відкритості влади. У той же час комунікація державних і політичних діячів із суспільством є корисною [14]. Власне, як ми вже визначили, стабільність може ґрунтуватися як на принципах демократії, так і диктатури.

Європейські демократичні країни знаходяться в постійному пошуку засобів і методів захисту свого інформаційного простору

ру, які не виходять за рамки демократичного розвитку. Наприклад, для Великобританії характерний жорсткий політичний контроль за теле- і радіотрансляціями. Англійське законодавство забороняє політичну рекламу громадських і політичних сил. За можливість дивитися комерційні програми каналу Бі-бі-сі бажаючі телеглядачі вносять щорічну плату. Відновленням ліцензій на мовлення розпоряджається уряд.

Прикладів можна навести чимало. Але цілком очевидним є те, що внесок ЗМІ в забезпечення і збереження політичної стабільності буде значним у тому випадку, якщо їм вдасться перейти від маніпулятивної моделі до діалогової, інтерактивної моделі комунікації, стати ініціатором затвердження толерантної дискусії між владою і суспільством, усіма політичними силами про реальні проблеми, які хвилюють суспільство. ЗМІ повинні продемонструвати суспільству, що вони є його конструктивною частиною, орієнтованою на артикуляцію різних громадських інтересів на принципах довіри і відкритості. Тільки так засобам масової інформації вдасться повернути втрачену довіру громадян.

Механізми інформаційного суспільства здатні не тільки скорочувати економічні витрати з метою оптимізації розвитку економіки, а й регулювати стан політичної системи, робити її більш стабільною, або навпаки. Наприклад, ніхто не буде заперечувати, що завдяки певним інформаційним механізмам політичні конфлікти можна вирішувати набагато простіше, і частіше вдається запобігти конфліктам ще до їх виникнення. В умовах інформаційного суспільства співпраця як форма комунікації виглядає більш логічною, ніж конфліктність або конфронтація.

Важливим інформаційним механізмом забезпечення політичної стабільності є «електронна демократія», під якою ми розуміємо процес прийняття політико-управлінських рішень у результаті взаємодії громадян і політичних акторів у мережевому просторі Інтернету. Професор Оксфордського університету Стівен Коуелман зауважує: «Розмитість демократичного простору збігається з атрофією громадянської культури. Сьогодні більше людей, ніж будь-коли, можуть голосувати, але найменше, ніж будь-коли за всю історію цього універсального права, ним користуються. Віра людей у парламенти та інші інститути представницької демократії знижується. Засоби масової інформації

намагаються донести сюжети та образи демократичного представництва до людей, але факти свідчать, що більшість громадян замість того, щоб дивитися по телевізору про політику, надають перевагу чомусь іншому або взагалі нічому. У США 53,8% новин на місцевих телеканалах присвячені злочинам, стихійним лихам або війнам, і тільки 0,7% стосуються громадського життя. Середньостатистична американська дитина бачить 200 тисяч актів насильства та 16 тисяч убивств (на телебаченні) ще до досягнення 18 років» [15, с. 140].

Принципи електронної демократії реалізуються в технологіях електронного уряду, покликаною зробити діяльність органів державної влади більш відкритою для суспільства і таким чином підняти рівень довіри населення до владних структур. Однак, як показав час, більш логічним втіленням принципів цифрової демократії став не електронний, а відкритий уряд. Останній передбачає створення ефективних діалогових майданчиків для взаємодії влади і суспільства, відкриття мережевих ресурсів державних і органів і окремих їх представників в Інтернеті з метою інтерактивних контактів з громадянами, доступ громадян до публічної інформації та її обговорення в режимі он-лайн, участь громадськості в обговоренні важливих проблем суспільства та ін.

Не можна не відзначити інноваційність і, без перебільшення, грандіозну популярність мережевих практик. Використання соціальних мереж набуває все більш глобального характеру. Користувачі соціальні мереж знаходять нові інтереси, мотиви, цінності, а також стають суб'єктами мережевої соціально-комунікаційної активності. Нові комунікаційні можливості спілкування влади і суспільства зумовили появу «новомови». Політичний лексикон збагачено такими поняттями, як «Twitter-дипломатія», «Facebook-міністр» та ін.

У західних країнах прийоми Twitter-дипломатії є звичайним явищем. Президент США Барак Обама є засновником цього феномена. Передплатниками його сторінки є 53,2 млн осіб. На відміну від традиційної дипломатії Twitter-дипломатія застосовує всі можливості, що надаються інформаційно-комунікаційними технологіями: соціальні медіа Twitter і Facebook, програмне забезпечення для Інтернет-телефонії «Скайп», відеоканали, серед яких найбільш популярним є Youtube.

Як приклад, наведемо відомий мережевий ресурс «Живий журнал» (Live-Journal), який об'єднує 231 937 українських користувачів [16, р. 98]. Причому нові інтереси і цінності його користувачів формуються завдяки спілкуванню з іншими користувачами Інтернет-ресурсів. «Живий журнал» породив своїх кумирів, чий авторитет зростає зі збільшенням числа читачів їх повідомлень. Звичайно, слід враховувати, що широке використання інформаційних механізмів не гарантує політичної стабільності, проте, безумовно, посилює можливості для організації взаємодії між державою і суспільством.

Отже, під механізмом інформаційного забезпечення стабільності політичної системи, на наш погляд, слід розуміти систему інформаційних заходів, спрямованих на впровадження і підтримання спеціальних технологій, що являють собою сукупність прийомів, методів, способів і процедур. Інформаційні заходи, які ставлять за мету досягнення політичної стабільності, ефективні тоді, коли вони застосовуються оперативно і системно. Безумовно, що все це потребує проведення більш активної державної інформаційної політики.

Поява нових інформаційних технологій обумовила принципово нові виклики і загрози національній безпеці, включаючи вороже використання інформаційно-комунікаційних технологій у військово-політичних, терористичних та інших цілях. Усі держави під впливом технологічного оновлення системи комунікацій почали переосмислювати проблеми національної безпеки, боротьби із міжнародним тероризмом та злочинністю, регулювати ринок та міграцію робочої сили, вирішувати міжетнічні проблеми, контролювати видобуток і транспортування мінеральних ресурсів, регулювати доступ до своїх інформаційних систем. Гостро постало питання правового регулювання відносин в інформаційній сфері та запровадження певних соціальних регуляторів: стандартів, технічних умов, етичних правил тощо, які треба розглядати як фактор забезпечення національних інтересів держави.

Як висновок, слід зазначити, що механізми інформаційного забезпечення стабільності політичної системи повинні існувати для того, щоб, з одного боку, протистояти інформаційним загрозам та ризикам, а з іншого — бути самостійним чинником стабі-

лізації, тобто забезпечувати ефективність функціонування політичних інститутів і унеможливити соціально-політичні конфлікти в суспільстві. Обидва ці напрями утворюють загальний механізм інформаційного забезпечення стабільності політичної системи. Інформаційне забезпечення стабільності політичної системи, на нашу думку, потребує: 1) забезпечення ефективного управління соціально-політичним розвитком держави, своєчасного і ефективного моніторингу соціально-політичної ситуації в країні; 2) проведення інформаційних кампаній, які включали б контрпропагандистські та ідеологічні заходи, метою яких є встановлення і збереження політичної стабільності; 3) забезпечення населенню доступу до інформації про діяльність органів державної влади, поліпшення якості державних послуг громадянам, а також скорочення термінів їх очікування, мінімізація адміністративних витрат з боку громадян і організацій; 4) організації інформаційного впливу, що включає збір, поширення інформації, яка справляє необхідний вплив на політичні, соціально-економічні процеси з метою досягнення політичної стабільності; 5) підвищення за допомогою новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій рівня і якості освіти, медицини, соціальної сфери; 6) удосконалення системи державної підтримки науки і техніки, підготовки професійних кадрів у інформаційно-комунікаційній сфері; 7) розповсюдження в Інтернеті спеціальної інформації, яка б роз'яснювала різні аспекти державної політики і діяльності влади, налагодження політичного діалогу між владою і громадянським суспільством, запрошення до обговорення нагальних суспільно-політичних проблем активних користувачів Інтернет-ресурсів тощо.

1. Bealey F. Stability and Crisis: Fears About Threats to Democracy. *European Journal of Political Research*. 1987. Vol. 15. No. 6. P. 687–715.
2. Dowding K. M., Kimber R. The Meaning and Use of 'Political Stability'. *European Journal of Political Research*. 1983. Vol. 11. No. 3. P. 229–243.
3. Banks A. S., Textor R. B. A Cross-Polity Survey. Cambridge: MIT Press, 1963. 123 p.
4. Goldberg A. S. A Theoretical Approach to Political Stability. 64-th Annual Meeting of the American Political Science Association. Washington, DC, 1968. 240 p.
5. Zimmermann E. Government Stability in Six European Countries During the World Economic Crisis of the 1930s: Some Preliminary Considerations. *European Journal of Political Research*. 1987. Vol. 15. No. 1. P. 23–52.
6. Hurwitz L. Contemporary Approaches to Political

Stability. *Comparative Politics*. 1973. Vol. 5. No. 3. P. 449–463. 7. Чмир Я. І Проблеми забезпечення інформаційної безпеки в системі публічного управління. *Аспекти публічного правління*. 2018. Т. 6. № 9. С. 16–22. 8. Каштанов С. А. Общественный механизм обеспечения информационной безопасности политической системы России: автореф. дис. канд. полит. наук: 23.00.03. Саратов, 2011. 23 с. 9. Политические коммуникации / ред. А. И. Соловьев. Москва: Аспект Пресс. 546 с. 10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України № 47/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>. 11. Соснін О. Інформаційний ресурс: проблеми визначення в контексті питань національної безпеки. *Політологічні та соціологічні студії*: зб. наук. праць. Чернівці: Видавничий дім «Букрек» Т. 6. 2008. С. 195–210. 12. Алмонд Г. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор: учеб. пособие. / Г. Алмонд, Дж. Пауэлл, К. Стром, Р. Далтон / Сокр. Пер. с англ. А.С. Богдановского, Л.А. Галкиной; под ред. М.В. Ильина, А.Ю. Мельвиля. Москва: Аспект Пресс, 2002. 537 с. 13. Huntington S. The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century / Tretiya volna: Demokratizatsiya v kontse XX veka. M.: ROSSPEN, 2003. 368 p. 14. Порошенко vs Яценюк: у кого більше фоловерів. URL: <http://galinfo.com.ua/news/182447.html>. 15. Коулман С. Майбутнє інтернету та демократії: подали від метафор і ближче до політики. Електронна демократія: сподівання та проблеми [пер. з англ. С. Соколик, О. Оржель, К. Гомма]. Київ: Центр адаптації держ. служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. С. 143 – 162. 16. Fedotchenko Yu.I. Social nets: Yesterday comes today. *Reklama. Teoriya i praktika*. 2010. No 2. P. 96–103.

References

1. Bealey F. Stability and Crisis: Fears About Threats to Democracy. *European Journal of Political Research*. 1987. Vol. 15. No. 6. P. 687–715.
2. Dowding K. M., Kimber R. The Meaning and Use of ‘Political Stability’. *European Journal of Political Research*. 1983. Vol. 11. No. 3. P. 229–243.
3. Banks A. S., Textor R. B. A Cross-Polity Survey. Cambridge : MIT Press, 1963. 123 p.
4. Goldberg A. S. A Theoretical Approach to Political Stability. 64-th Annual Meeting of the American Political Science Association. Washington, DC, 1968. 240 p.
5. Zimmermann E. Government Stability in Six European Countries During the World Economic Crisis of the 1930s: Some Preliminary Considerations. *European Journal of Political Research*. 1987. Vol. 15. No. 1. P. 23–52.
6. Hurwitz L. Contemporary Approaches to Political Stability. *Comparative Politics*. 1973. Vol. 5. No. 3. P. 449–463.
7. Chmyr Ya. I Problemy zabezpechennia informatsiinoi bezpeky v systemi publichnoho upravlinnia. *Aspekty publichnoho pravlinnia*. Т. 6. № 9. 2018. С. 16–22.
8. Kashtanov S. A. Obshchestvennyy mekhanizm obespecheniya ynformatsyonnoy bezopasnosti polytycheskoi systemy Rossyy: avtoref. dys. kand. polyt. nauk: 23.00.03. Saratov, 2011. 23 s.
9. Polytycheskye kommunykatsyy / red. A. Y. Solovev. Moskva : Aspekt Press. 546 s.
10. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 29 hrudnia 2016 roku «Pro

Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 47/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.

11. Sosnin O. Informatsiinyi resurs: problemy vyznachennia v konteksti pytan natsionalnoi bezpeky. *Politolohichni ta sotsiologichni studii*: zb. nauk. prats. Chernivtsi: Vydavnychiy dim «Bukrek» T. 6. 2008. S. 195-210.

12. Almond H. Sravnytelnaia polytolohyia sehodnia: Myrovoy obzor: ucheb. posob. / H. Almond, Dzh. Pauell, K. Strom, R. Dalton / Sokr. Per. s anhl. A.S. Bohdanovskoho, L.A. Halkynoy; Pod red. M.V. Ylyna, A.Iu. Melvylia. Moskva: Aspekt Press, 2002. 537 s.

13. Huntington S. The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century / Tretiya volna: Demokratizatsiia v kontse XX veka. M.: ROSSPEN, 2003. 368 p.

14. Poroshenko vs Yatseniuk: u koho bilshе foloveriv. URL: <http://galinfo.com.ua/news/182447.html>.

15. Koulman S. Maibutnie internetu ta demokratii: podali vid metafor i blyzhe do polityky. Elektronna demokratiia: spodivannia ta problemy [per. z anhl. S. Sokolyk, O. Orzhel, K. Homma]. Kyiv: Tsentr adaptatsii derzh. sluzhby do standartiv Yevropeiskoho Soiuzu, 2009. S. 143-162.

16. Fedotchenko Yu. I. Social nets: Yesterday comes today. *Reklama. Teoriya i praktika*. 2010. No 2. P. 96-103.

Demartyno Andrii. Ensuring the stability of the political system in the conditions of information threats

Possibilities and main directions of ensuring the stability of the political system in the conditions of information threats are analyzed. A systematic analysis of the main problems of ensuring the stability of the political system in the context of existing information threats, given that various information factors, which are essentially technical channels of information transfer, has long acquired the status of an influential participant in civil society and government. Examples from political practice are given, which testify to the use of information and communication technologies both for the purpose of stabilization and destabilization of the political system.

The emergence of new information technologies has led to fundamentally new challenges and threats to national security, including the hostile use of information and communication technologies for military, political, terrorist and other purposes. Under the influence of technological upgrades in the communications system, all states began to rethink national security, combat international terrorism and crime, regulate the market and labor migration, solve interethnic problems, control the extraction and transportation of mineral resources, and regulate access to their information systems. The issue of legal regulation of relations in the information sphere and the introduction of certain social regulators: standards, technical conditions, ethical rules, etc., which should be considered as a factor in ensuring the national interests of the state.

Mechanisms for ensuring the stability of the political system must exist in order to, on the one hand, confront existing information threats and risks, and on the other – to be an independent factor of stabilization, ie to ensure the effectiveness of political institutions and prevent socio-political conflicts in society. Both of these areas form a common mechanism for information

support of the stability of the political system. In our opinion, information support of the stability of the political system requires: 1) ensuring effective management of the socio-political development of the state, timely and effective monitoring of the socio-political situation in the country; 2) conducting information campaigns, which would include counter-propaganda and ideological measures aimed at establishing and maintaining political stability; 3) providing the population with access to information on the activities of public authorities, improving the quality of public services to citizens, as well as reducing their waiting times, minimizing administrative costs for citizens and organizations; 4) organization of information influence, which includes the collection and dissemination of information that exerts the necessary influence on political, socio-economic processes in order to achieve political stability; 5) increasing the level and quality of education, medicine, social sphere with the help of the latest information and telecommunication technologies; 6) improvement of the system of state support of science and technology, training of professional personnel in the information and communication sphere; 7) dissemination of special information on the Internet, which would explain various aspects of state policy and government activities, establishing a political dialogue between the government and civil society, inviting active users of Internet resources to discuss pressing socio-political issues, etc.

Key words: political system of society, stability, information and communication technologies, information threats, efficiency of public administration, information security.